

Akademik NENAD TRINAJSTIĆ

ŽIVOTNI PUT AKADEMIKA VINKA ŠKARIĆA

Poštovana gospođo doktorice Škarić,
poštovana obitelji akademika Vinka Škarića,
dame i gospodo,
kolegice i kolege!

Prije više od godine dana napustio nas je ugledni hrvatski organski kemičar akademik Vinko Škarić. Rodio se 16. listopada 1923. u Splitu, a umro je 1. siječnja 2006. u Zagrebu. Pokopan je skromno u krugu obitelji, jer nije želio nikakvu pompu. Živio je skromno i skromno je završio svoj životni put.

Školovanje

U Splitu je završio niže i srednje školovanje, a u Zagrebu sveučilišno obrazovanje. Pučku je školu pohađao od 1930. do 1934., a gimnaziju od 1934. do 1942. Istovremeno je pohađao i srednju glazbenu školu, jer se želio upisati na Glazbenu akademiju u Zagrebu. No život je htio drugačije. Rat, u kojem je sudjelovao od 1944. do 1945. u sanitetskim postrojbama antifašističkih snaga, spriječio ga je u naumu da upiše željeni fakultet. Nakon demobilizacije ujesen 1945. upisao se na Kemijsko-tehnološki odjel Tehničkoga fakulteta. Diplomirao je 1951., a diplomski je rad izradio pod vodstvom Viktora Hahna (1912.–1970.).

Doktorat, habilitacija i specijalizacija

Doktorirao je 1957. na Prirodoslovno-matematičkome fakultetu (u daljnjem tekstu PMF) disertacijom *Kemija i stereokemija aminoalkilglioksala*, koju je izradio pod voditeljstvom akademika Krešimira Balenovića (1914.–2003.). Habilitirao je 1960. na Tehnološkome fakultetu u Zagrebu radom *Struktura akonit alkaloida delkosina i delsolina i njihova korelacija s lajkoktoninom*. Dvije je godine (1957.–1959.) bio na poslijedoktorskoj specijalizaciji u National Research Councilu u Ottawi (Kanada) kod profesora Lea Mariona. Godinu dana (1960.–1961.) proveo je na specijalizaciji na Kemijskom odjelu Sveučili-

šta Harvard u Cambridgeu (SAD) kod profesora Roberta Burnsa Woodwarda (1917.–1979.), dobitnika Nobelove nagrade za kemiju 1965. Tada je Woodwardov laboratorij bio vjerojatno najuspješniji organskokemijski laboratorij u cijelome svijetu, osim možda Prelogova laboratorija na ETH-u u Zürichu.

Karijera

Nakon diplomiranja Škarić se zaposlio na Institutu za naftu, gdje je bio voditelj Laboratorija za analitičku destilaciju. Na tome mjestu ostaje do 1953., kada prelazi na Institut “Ruđer Bošković” (u daljnjem testu IRB), u kojem ostaje do 1993., kada se zbog teške bolesti povlači u mirovinu. Bio je asistent u Laboratoriju za stereokemiju i prirodne spojeve sve do odlaska na specijalizaciju 1957. Kada se vratio sa specijalizacije kod Woodwarda, postaje 1961. voditelj Laboratorija i tu dužnost obnaša do umirovljenja. Godine 1970. postaje znanstvenim savjetnikom IRB-a.

Društveno djelovanje

Od 1964. do 1966. bio je predsjednikom Poslovnoga odbora IRB-a, a od 1966. do 1974. direktorom IRB-a. Također je bio predsjednik Znanstvenoga vijeća IRB-a u nekoliko mandata. Pet godina, od 1969. do 1974., bio je zastupnik u Saboru Socijalističke Republike Hrvatske i predsjednik Saborskoga odbora za visoko školstvo i znanost.

Sveučilišno djelovanje

Na poslijediplomskome studiju PMF-a bio je voditelj smjera Organska kemija, a od 1963. predavao je kolegij *Oligonukleotidi i nukleinske kiseline*. Pod njegovim vodstvom izrađeno je 25 magistarskih radova i 20 doktorskih disertacija. Djelovao je od 1988. do 1991. kao prorektor Sveučilišta u Zagrebu, a 11 godina, od 1982. do 1993., bio je predsjednik Odbora za koordinaciju rada matičnih povjerenstava Zajednice hrvatskih sveučilišta.

Članstvo u društvima

Vinko Škarić bio je član Hrvatskoga kemijskoga društva od dolaska na IRB 1953., a Društva inženjera i tehničara Hrvatske (koje se od 1991. naziva Hrvat-

sko društvo kemijskih inženjera i tehnologa) od 1955. Bio je također član udruženja The Association of Harvard Chemists od boravka na Harvardu od 1960., engleskoga kemijskoga društva The Royal Society od Chemistry od 1969., Akademije der Wissenschaften und Literatur – Mainz od 1972., švicarskoga kemijskoga društva Schweizerische Chemische Gesellschaft od 1975. i Družbe *Braća Hrvatskoga Zmaja*. Član Družbe postao je u drugom obnoviteljskom valu 1991. sa zmajskim imenom *Zmaj Postirski*, te je u Družbinom matičnoj knjizi upisan pod brojem 1282. Odabrao je zmajsko ime *Zmaj Postirski* da ukaže na svoje korijene, jer je obitelj Škarić podrijetlom iz Postira na Braču.

Djelovanje u Hrvatskome kemijskome društvu

Bio je djelatni član Hrvatskoga kemijskoga društva (u daljnjem tekstu HKD) kao malokoji hrvatski kemičar prije i nakon njega. Redom bio je blagajnik HKD-a od 1962. do 1964., odbornik od 1964. do 1968., član Nadzornoga odbora HKD-a, pročelnik Sekcije za organsku kemiju HKD-a od 1973. do 1980., odbornik kao pročelnik Sekcije za organsku kemiju te član Redakcijskoga odbora od 1962. do 1972. kao i, od 1972. do 1990., član Redakcijskoga savjeta časopisa *Croatica Chemica Acta*, koji izdaje HKD od 1927.

Upoznao sam ga upravo dok je bio blagajnik HKD-a, jer sam k njemu došao 1962. uplatiti članarinu. No viđao sam ga i prije na godišnjim skupštinama i predavanjima u HKD-u, jer sam ih već kao student posjećivao, da bih formalno postao član HKD-a u jesen 1960. nakon diplomiranja.

Osim djelovanja u časopisu *Croatica Chemica Acta*, bio je djelatni član još triju časopisa: *Arhiv za higijenu rada i toksikologiju*, *Kemija u industriji* i *European Journal of Biochemistry*.

Članstvo u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti

Izabran je 1977. za člana suradnika u Razredu za matematičke, fizičke, kemijske i tehničke znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (u daljnjem tekstu HAZU). U toj kategoriji članstva ostao je do 1986., kada postaje izvanredni član HAZU. Ta se kategorija članstva ukida 1991. i tada biva izabran za redovitoga člana HAZU. Bio je tajnik Razreda za matematičke, fizičke, kemijske i tehničke znanosti u razdoblju od 1991. do 1994., ali zadnju godinu mandata nije dolazio u HAZU zbog teške bolesti.

Nagrade

Znanstveno djelovanje Vinka Škarića prepoznato je na najvišoj razini, pa je tako dobio za svoj vrijedan rad u području organske preparativne kemije i stereokemije prirodnih spojeva 1978. Republičku nagradu za znanost *Ruđer Bošković*, a 1990. Državnu nagradu za životno djelo.